

MISJONÆRTJENESTEN IDAG

av

GUNNAR LISLERUD

Det er sagt at det å dikte er å holde dommedag over seg selv. Og en lignende følelse kjemper vi kanskje alle med når vi som aktive misjonærer vil drøfte misjonskallet og misjonstjenesten i dagens situasjon.

Vi kjenner et streif av dom og utilstrekkelighet overfor kallets krav. Men vårt problem er ikke bare svikt eller seier i relasjon til kallet, men spørsmålet går enda dypere. Det gjelder misjonstjenestens mål og karakter. Hva er egentlig kirkens misjonsoppgave? Og hva er misjonærens tjeneste i de unge kirker?

Det er mulig at mange mislykkede misjonskarrierer er resultatet av uklar tenkning omkring disse grunnleggende missiologiske problemer. Mange misjonærer kommer til misjonsmarken, dvs. til de unge kirkers land, og vet egentlig ikke hvilken funksjon de skal fylle i den unge kirkes liv. Kallsoppgaven og tjenesten står ikke klart for dem, og derfor kan de ha vansker med å identifisere seg med den unge kirken — dens spesielle oppgaver og problemer. En slik utvikling manifesterer seg gjerne i isolasjonstendenser — ikke minst i misjonsinstitusjoner som skoler, forlagsvirksomhet eller hospital, men også i et spent forhold mellom misjonærer og kirkens stedegne tjenestemenn. Slik kan det hende at misjonæren i dagens situasjon blir et problem ikke bare for seg selv, men også for den unge kirken. Mange unge misjonærer avbryter tidlig sin tjeneste og reiser hjem, eller de kommer ikke ut igjen etter sin første periode på misjonsmarken.

Dette problem ser ut til å være spesielt vanskelig for leger, sykepleiere, lærere og andre spesialarbeidere, men problemet er på ingen måte ukjent blant prester og andre teologiske arbeidere. De

unge kirker ser ut til å sette spørsmålstegn ved misjonærkallets karakter av livslang tjeneste.

Om vi vil vinne klarhet i denne situasjon, er det nødvendig først å betrakte kirkens misjonsoppgave.

Kirkens tjeneste

I den gamle instruksen for Det norske misjonsselskaps utsendinger lød § 3 slik:

Enhver Anledning til Evangeliets Forkyndelse for Hedningerne maa samvittighedsfuldt og redelig benyttes, og maa ei lade det bero med nu og da at holde et offentlig og almindeligt Foredrag, men man maa ogsaa træde den Enkelte nær med Frelsens Budskab. Ordets Forkyndelse maa saavel med Hensyn til Indhold som Form søges afpasset efter Hedningernes Dannelse, Fatteevne og Standpunkt i det Hele.¹

Denne paragrafen må sies å gi misjonærene klar beskjed med hensyn til deres tjeneste, men misjonens sikte er kanskje enda klarere formulert i § 4:

Da Missionens Øiemed er at forplante Guds Menighed, bør Missionæren saasnt Flere have annammet Daaben, snarest muligt, med det apostoliske Forbillede for Øie, ordne Menighedssamfundet iblandt dem og have en særegen Omhu for sammes Bevarelse og Fremvækst. I denne Hensigt bør, saasnt ske kan, Hedningechristne søges uddannede til Præster og Missionsmedhjælpere, samt Menigheden tilskyndes til, saavidt dens Evner formaa, at bidrage til dens Bestaaen og Forplantelse.²

I denne sammenheng legger vi særlig merke til uttrykkene «forplante Guds Menighed», «ordne Menighedssamfundet», «særegen Omhu for sammes Bevarelse og Fremvækst» og «bidrage til dens Bestaaen og Forplantelse». Det er åpenbart at denne misjonsteologi siktet mot opprettelsen av en selvstendig, stedegen kirke, og at denne kirken skulle bli en misjonerende kirke. Men i den alminnelige misjonær-teologi har vel denne målsettingen vært tolket slik: «Det øyeblikk den innfødte kirken er der, som en organisert kirke, da er misjonsoppgaven fullført og misjonæren

kan dra hjem». Det er trolig at en slik misjonsteologi også finnes i vårt hjemland. Bevisst og ubevisst hevder man at misjonens mål er opprettelsen av den innfødte kirken. Når denne milepel er nådd på en bestemt misjonsmark, må misjonen se seg om etter nye felter, «the regions beyond».³

Vår amerikanske søsterkirke, The American Lutheran Church, har formulert sitt misjonsprogram slik –

«Its particular responsibility shall be in those areas beyond the continent of North America, where indigenous churches are to be established and developed.»⁴

I denne formulering finner man en refleksjon av det 19. og 20. århundres misjonsteologi som bestemte misjonens mål som «opprettelsen av selvstyrende, selvunderholdende og selvutbredende kirker på misjonsmarken.» Det er selvsagt et nødvendig og legitimt mål å bygge selvstendige kirker, og det må også innrømmes at denne misjonstenkning har ført til en rekke positive resultater. Vi kan nevne følgende:

1. Opprettelse av en rekke selvstendige innfødte kirker.
2. Frigjøring av det åndelige liv i kirken.
3. Frigjøring av misjonens misjonærstyrke og økonomiske ressurser, slik at misjonen kan haste videre til «regions beyond», dvs. de bakenforliggende hedenske områder.
4. De unge kirker kan bli basis for nye fremstøt for evangeliet. Men den samme misjonstenkning har også fremskyndet følgende skjeve utvikling:

1. Den unge kirken blir seg selv nok. Hvor man understreker ordene selvstyre, selvhjelp og selvunderhold, kan det lett føre til selvopptatthet og egosentrisitet i den unge kirkes liv.
2. Troen på den hellige alminnelige kirke som Kristi ene legeme blir skjøvet i bakgrunnen, og under nasjonalismens innflytelse fører denne utvikling til isolasjon og død.
3. Konsentrasjon om det organisatoriske apparat med å utbygge en selvstyrende kirke fører lett til åndelig fattigdom. Arbeidet på kirkens åndelige utvikling til manns modenhet i Kristus vies ikke tilstrekkelig oppmerksomhet.

4. Forskyvning av misjonens egentlige mål. Ikke kirken selv, men det fullkomne Guds rike som eskatologisk størrelse er misjonens mål. Misjonsbefalingen lyder jo ikke «Gå derfor ut og bygg selvstendige, stedegne kirker...», men «Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler...» Denne siste målsetting er videre og vanskeligere, og kan bare bety at den unge kirken må stå sammen med sendekirken i det totale misjonsprogram.
5. Atskillelse mellom «kirke» og «misjon» er muligens det mest negative resultat av denne misjonspolitik. En lar kirken ta hånd om prestelønninger og kirkehus, mens misjonen fortsetter det misjonerende arbeid. Da ender det med en statisk kirke, som knapt makter å holde sitt medlemstall oppe. En slik teologi er en fornektelse av Det nye testaments lære om den hele kirkes ansvar for evangeliets eskatologiske program. Kirken — heller ikke den unge kirken — er et mål i seg selv, men et instrument i Guds misjon til frelse for hele verden. Misjon hører med til kirkens «esse», dvs. eksistens, og derfor er også den unge kirke en pilgrimskirke, en tjenerkirke og en kirke som eksisterer for de andre. Den har intet mål i seg selv.⁵

Kirken er enten en misjonerende kirke, eller den er ikke kirke i det hele tatt. Alt arbeid i den unge kirken og alt støttende arbeid fra misjonens side til den unge kirken må tjene kirkens misjonerende oppgave. «Kirke» og «misjon» må kjempe sammen om folkenes frelse. Misjonen kan ikke forlate den unge kirken, men med basis i den unge kirkens ressurser og muligheter må kirke og misjon trenge inn i den ikke-kristne verden.

Kirkens misjonsoppgave kunne derfor bestemmes slik: «Misjon er å bygge en misjonerende kirke». Og i en slik kirke må hele dens liv og arbeid tjene misjonsoppgaven. Det gjelder kirkens forkynnelse (kerygma), kjærlighetsarbeid (diakonia) og kristent fellesskap (koinonia). Ingen arbeidsgren eller institusjon i kirkens liv må bli seg selv nok, enten det er skolearbeid, litteraturarbeid eller hospitalsarbeid. Også institusjonene må tjene kirkens misjonsoppdrag. Alt må tjene den misjonerende kirke.

Den gamle misjonærinstruks understreket nødvendigheten av

«Menighedens Forplantelse», og vi forstår denne formuleringen slik at den unge kirken må bli en misjonerende kirke. Men den samme misjonærinstruks taler også om «en særegen Omhu for sammes Bevarelse og Fremvekst». Vi taler om den samme misjonsoppgave idag, når vi understreker nødvendigheten av å lede den unge kirken frem til manns modenhet i Kristus.

I den nytestamentlige misjonslitteratur finner vi stadig begrepet «teleios», dvs. fullkommen, moden, og ofte fremtrer begrepet som motsetning til «nepios», dvs. barnlig, ufullkommen. Se f. eks. 1 Kor. 13,10, 14,20; Rom. 12,12; Fil. 3,15; Kol. 1,28. I paulinsk teologi kommer disse tanker kanskje klarest til uttrykk i Efeserbrevet. I Ef. 4,13–15 står det slik:

«inntil vi alle når frem til enhet i troen på Guds Sønn og i kjennskap til ham, til manns modenhet (teleioi), til aldersmålet for Kristi fylde, forat vi ikke lenger skal være umyndige (nepioi) og la oss kaste og drive om av ethvert lærdoms vær ved menneskenes spill, ved kløkt i villfarelsens kunster, men at vi, sannheten tro i kjærlighet, i alle måter skal vokse opp til ham som er hodet, Kristus.»

I kapitlene 4, 5 og 6 taler Paulus om nødvendigheten av menighetens vekst fra det barnlige stadium til den modenhet vi finner hos den fullvoksne mann. Menigheten skal vokse opp til ham som er hodet, Kristus. Å hjelpe menighetene frem til denne troens modenhet så Paulus som en nødvendig del av sin misjonsoppgave. Hans kall endte ikke med menighetens tilblivelse og ytre organisasjon. Som apostel hadde han også ansvar for menighetens åndelige vekst. Dette kommer klart til uttrykk i en rekke av hans brev til sine menigheter. Vi gir to eksempler.

I 1. Tes. 3,10 skriver han:

«idet vi natt og dag inderlig beder om å få se deres åsyn og bøte på det som ennu fattes i deres tro.»

Og i 1. Kor. 4,14–16 heter det:

«Jeg skriver ikke dette for å vanære dere, men for å påminne dere som mine elskede barn. For om dere har ti tusen læremestre i Kristus, så har dere dog ikke mange fedre, for jeg har avlet dere i Kristus Jesus ved evangeliet. Jeg formaner dere derfor, Bli mine etterfølgere.»

Med andre ord, Paulus betraktet seg som far for sine menigheter, og de var hans barn for hvem han hadde ansvar som oppdrager og lærer. Menighetene og deres lemmer måtte oppdras til manns modenhet i Kristus.

Vi vil også ta med en henvisning til Apostlenes Gjerninger 11,22, om menigheten i Jerusalem som følte ansvar for den nye kristenflokket i Antiokia:

«Denne tidende kom da menigheten i Jerusalem for øre, og de sendte Barnabas ut for å dra til Antiokia. Da han kom dit og så Guds nåde, gledet han seg, og han formante alle til at de med hjertets forsett skulle holde fast ved Herren.»

Vårt studium av nytestamentlig misjonsstrategi og kjennskap til de unge kirkers situasjon frembringer følgende konklusjoner:

1. Misjonen har ikke fullført sin oppgave i og med konstitueringen av den unge kirke på misjonsmarken. Organiseringen av den unge kirken betyr derfor ikke at misjonærstyrken nødvendigvis må kuttes ned. Men det betyr kanskje at større krav settes til misjonærstyrkens teologiske og åndelige modenhet. Men også kjærlighet og forståelse kreves i særlig grad av dem som skal utøve «særegen Omhu for sammes (menighetens) Bevarelse og Fremvækst».

Vi er også tilbøyelig til å tro at den unge kirkes eksistens ikke nødvendigvis må bety en nedskjæring av misjonens budsjett til misjonsmarken og til kirkens arbeid, og det ut fra det faktum at misjonsoppgaven ikke er fullført i og med etableringen av en selvstendig kirke. Misjonen har enda ansvar for kirkens åndelige vekst, og dernest må kirke og misjon samlet gå inn for en ny og mer effektiv misjonsinnsats i den unge kirkes land. Uten unntak gjelder det at kirkens folk utgjør kun en liten minoritet i den fargete folkeverden. Til denne misjonsoppgave hører også kirkens sosiale og «politiske» ansvar. Læren om den kosmiske Kristus betyr at den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus er herre ikke bare over sin kirke, men over den hele skapte verden. Derfor er det intet som er fremmed for Kristus, hverken menneskerettigheter eller apartheid, jordbruk eller fiske, helse eller sykdom, rett til å eie land eller retten til arbeid eller utdanning.⁶

2. Videre er det misjonens plikt å holde oppe en levende forbindelse med den unge kirken, fordi misjonen binder den unge kirken til den ekumeniske kirken. Misjonen er ikke det eneste bånd i dette stykket, men den har muligheter for å bli den mest effektive og konstruktive brobygger mellom den unge voksende kirke og den eldre tradisjonsrike kirken i vesterland. Tilsammen utgjør de den ene kirke eller det ene legeme hvor de forskjellige lemmer hjelper og støtter hverandre til det hele legemes oppbyggelse. Skal den unge kirken fullføre sin vekst og sin misjonsoppgave trenger den hjelp og støtte fra den hele kirke, dvs. den ekumeniske kirken. Missiologisk sett må det derfor være rett at de unge kirker er medlemmer i ekumeniske råd og organisasjoner. Det betyr for dem økonomisk støtte, teologisk og åndelig veiledning, fellesskap og ansvar for kirkens totale misjonsprogram i hele den skapte verden.

Kirkens tjenere

I moderne misjonslitteratur leser en gjerne at enhver kristen er en misjonær og enhver menighet en misjonsstasjon. Dette samstemmer uten tvil med nytestamentlig misjonspraksis. Alle kristne har vitneplikt, og en misjonær er den som krysser grensen mellom tro og vantro med Kristi evangelium. Det er denne lekse vi prøver å lære fra oss i de unge kirker, og det er vårt håp at kirken vil vokse ikke minst ved denne alminnelige mobilisering, ved husmøter (koinonia) og aksjonsgrupper i fabrikker, kontorer og farmer. Det er på disse ytre grenseområdene i den jevne hverdag at kirken har de største kontaktmuligheter og dermed også muligheter til å vitne. Hverdagens vitnesbyrd ved jevne kristne er kanskje vår tids mest effektive misjonærtjeneste. Dåp og tro konstituerer kallet til denne tjeneste.⁷

Det nye testamente beretter også om en spesiell tjeneste, nemlig det fortsatte apostolat. Apostlenes tjeneste kan sammenfattes slik:

1. Apostlene skulle være vitner om Jesu Kristi liv, lidelse, død, oppstandelse og himmelfart. Kirken er bygget på apostlenes grunnvoll og apostlenes vitnesbyrd om Jesus som Kristus, frelseren, er derfor normativt. Vi kjenner den historiske Kristus – hans

liv, død og oppstandelse — bare gjennom apostlenes vitnesbyrd.

2. Apostlene skulle forkynne den oppstandne Kristus og danne menigheter i hele den bebodde verden (oikumene), sml. Matt. 28,18–20.

3. Apostlene var ansvarlige for menighetenes vekst, liv og vitnesbyrd. Apostlenes reisevirksomhet og brever til de nye menighetene viser klart hvordan de med iver og ansvar skjøttet denne oppgaven.⁸

Den første oppgave i apostolatets tjeneste ble avsluttet av de første apostler, men den andre og tredje oppgave fortsetter og vil fortsette like til Herrens gjenkomst. Disse to oppgaver konstituerer derfor kirkens fortsatte apostolat. De utgjør den egentlige misjonærtjeneste: å forkynne evangeliet, danne menigheter og oppbygge menighetene til manns modenhet i Kristus.

Denne tjeneste krever et dobbeltkall:

1. Et indre kall fra Gud til å gå inn i en slik tjeneste. Kallet kan modnes under Guds ledelse gjennom lengre tid, men det kan også bli virkelighet ved Guds direkte og øyeblikkelige inn-
gripen, sml. Paulus.

2. Et kirkelig kall fra en organisert kirke eller et misjonsselskap som handler på kirkens vegne. Dermed får misjonæren et kirkelig oppdrag med fullmakt i kirkens navn til å forkynne, lære, danne og oppbygge menigheter. Skal en misjonær sendes ut til tjeneste i en ung kirke, bør det utstedes også et kall fra denne kirken. Misjonen og misjonærene kan ikke drive misjonsvirksomhet i de unge kirkers land som om den stedegne kirken ikke eksisterte. Kristi legeme manifestert i den unge kirke må bli utgangspunkt for videre misjonsvirksomhet i de unge kirkers land.⁹

De krav som vi her har stilt til misjonærtjenesten, må gjelde alle misjonærer, først og fremst de som er kalt som Ordets forkynnere og sakramentenes forvaltere. Men det må også gjelde dem som ikke har sitt arbeidsfelt i det direkte menighetsbyggende arbeid. Vi tenker på leger og sykepleiere, lærere og jordbruksinstruktører, handelsmenn og kontorfolk. Deres tjeneste hører med i misjonens totale arbeidsprogram og må underordnes det apostoliske misjonsmandat. Om legemisjon og skolearbeid blir løst fra

det direkte kirkebyggende arbeid, ender det som et humanitært og sekulært foretagende. Når tallet på legemisjonærer, dvs. leger, sykepleiere, administratorer, forretningsmenn osv. nærmer seg eller endog overskrider tallet på ordinerte arbeidere, dvs. prester og forstandere, da må misjonene stille seg selv det alvorlige spørsmål om de virkelig befinner seg innenfor det apostoliske misjonsmandat.

På flere av våre misjonsmarker står vi åpenbart foran et slikt problem, særlig når det gjelder sykehusarbeidet. I Sør-Afrika f. eks. er hospitalene bygget ut ved statsunderstøttelse så langt at kirke og misjon har store vansker med å bemanne disse institusjoner med leger og sykepleiere. En står i fare for å ansette medisinske arbeidere som ikke uten videre er innforstått med kirkens misjonsoppdrag, og som ikke forstår sin gjerning som noe annet enn en profesjonell tjeneste for å lindre menneskers legemlige plager. Men skal misjonshospitalet fylle sin plass i kirkens apostoliske misjonsoppdrag, må det engasjere seg i helbredelsen av det hele menneske, dvs. mennesket ikke bare i relasjon til seg selv og sitt legeme, men også i relasjon til samfunnet og til Gud. Det er ikke tilfredsstillende å betrakte hospitalet som et sted hvor kirken kan forkynne evangeliet, eller slik at lege og sykepleier tar hånd om legemet og presten om sjelen. En slik to-delning av mennesket i legeme og sjel er fremmed for den bibelske forståelse av mennesket som en helhet av ånd, sjel og legeme. Mennesket har ikke sjel, men er sjel. Mennesket har ikke legeme, men er legeme. Og disse to ting hører uløselig sammen. Misjonshospitalet er derfor en arena hvor Kristi seier over sykdom, synd, lidelse og død settes inn i kampen for menneskets totale helbredelse i relasjon til seg selv, til samfunnet og til Gud. Bare det menneske er helbredet som har sin sak ordnet med Gud, seg selv og sin neste. Våre misjonshospitaler må bekjempe lidelse og sykdom ut fra skapelsens og forløsningens mandat. Med skapelsens mandat forstår vi den moderne legevitenenskap, og forløsningens mandat formidler Kristi seier over synd, død og djevel gjennom nådemidlene — Ordets forkynnelse, sakramentenes forvaltning, absolusjon, bønn og håndspåleggelse.¹⁰

La oss vende tilbake til vår definisjon av apostolatets fortsatte tjeneste. Vi beskrev den som mandat til å forkynne evangeliet, danne menigheter og oppbygge menighetene til manns modenhet i Kristus. Dette er misjonærens egentlige oppgave i de unge kirker og i de unge kirkers land. Misjonæren har en byggende tjeneste å fullføre. Han representerer den ekumeniske livslinje mellom den unge kirken og den ekumeniske kirken. Eller vi kan si det slik: I den unge kirken er misjonæren symbolet på kirkens enhet og universalitet. Og det hører med til hans oppdrag å overføre det beste i sendemenighetens tradisjon til de unge kirker. Det er hans plikt å hjelpe disse kirker til å finne de beste former for kristen forkynnelse (kerygma) og kristent vitnesbyrd i ord og gjerning (diakoni og martyria).¹¹ Kirkens modenhet måles kanskje best i dens villighet til å tjene som en misjonerende kirke.

I denne sammenheng bør vi kanskje også reise spørsmålet om misjonæren i den unge kirken har en spesiell autoritet, i egenskap av sitt oppdrag som misjonær.

Spørsmålet må løses i relasjon til det apostoliske misjonsoppdrag som vi har påvist ovenfor. Det er hans ansvar å bygge opp den unge kirke til manns modenhet i Kristus, og det kan bare skje ved utleggelse av Guds ord under påvisning av kirkens diakonale og sosial-etiske oppgaver i det samfunn den lever. Et spesielt ansvar har misjonæren for den fortsatte grenseoverstigende misjonstjeneste. Sammen med kirkens prester og medlemmer må misjonæren engasjeres i det direkte misjonsarbeid. Som misjonær har han intet krav på å besette administrative stillinger i kirken som biskop, president, prost eller leder for en av kirkens mange kommisjoner. Men blir han kalt av kirken, bør han kanskje ikke unnslå seg. Slike stillinger burde dog være på åremål.

Misjonærens autoritet blir stundom helt benektet, som f. eks. i følgende uttalelse:

«Han (misjonæren) er sendt til en asiatisk eller afrikansk søsterkirke for å identifisere seg med denne kirken og ta del i dens misjon til folkene i dens område. I alminnelighet utgjør ikke denne kirken noe annet enn en liten minoritet som etter nøyere kjennskap neppe virker særlig tiltrekkende

eller fulkommen. Men den kjemper hardt for sin blotte eksistens og vekst. Identifisering betyr ikke at han (misjonæren) skal være en leder i den afrikanske eller asiatiske kirke han er sendt til. Han er ikke sendt dit for å lede og lære i det hele tatt . . . Identifisering betyr ikke noe annet enn å leve denne kirkes liv, å bli og være en av dens lemmer sammen med alle andre tjenere i denne kirken. Han har intet krav hverken på andre privilegier eller autoritet fremfor andre medlemmer i den samme kirken. Tvertimot må misjonæren underkaste seg helt den gudgitte menneskelige ledelse i denne kirken hvor han skal leve og tjene.»¹²

En slik teologi synes å innebære store farer for misjonær-tjenesten i de unge kirker. Det er utvilsomt rett at misjonæren må identifisere seg med den unge kirken, men det betyr ikke at han dermed oppgir sitt apostoliske kall. I kraft av sitt apostoliske oppdrag må han nettopp «lede og lære». Den misjonær som nekter å ta opp denne oppgaven, svikter sitt kall som misjonær.

På den annen side er det åpenbare farer ved å kreve en spesiell autoritet for misjonærens tjeneste i den unge kirken. Dette kan lett føre til paternalisme eller, som det også er blitt kalt, «benevolent despotism». En slik utvikling vil binde kirken i dens vekst og åndelige frigjøring. Men misjonæren må gis arbeidsmuligheter slik at han kan lede og lære og derved overføre den rikdom av kunnskap og åndelig liv som han besitter som representant fra sendemenigheten og den ekumeniske kirke. Denne tjeneste må dog ikke utarte til et åndelig eller økonomisk tyranni under et misjonsselskap, resp. under Det lutherske verdensforbund eller Kirkenes verdensråd.¹³

Ordet *autoritet* bør derfor helst byttes ut med begrepet *funksjon* i forbindelse med misjonærens tjeneste, slik ledende missiologer i vår tid hevder:

«I den kirke som sender ham har misjonæren gjerne en spesiell status. Han blir sendt ut som denne kirkes representant. Han kommer hjem til denne kirken for å fortelle alle ting som Gud har gjort, og også for å tjene som ambassadør for den kirken han har tjent der ute. Men i den kirken som har mottatt ham har han ingen annen status enn den som følger med det embede han kalles til. Og allikevel har

han både i den sendende og mottagende kirke en spesiell funksjon. Det er, som vi allerede har sagt, stadig å minne kirken om dens karakter av misjon, og om den spesielle misjonsoppgave som han mener den er kalt til.»¹⁴

Vansker i tjenesten

For en tid tilbake ble det utgitt en bok i U.S.A. med tittelen «Missionary Go Home!». Det er påtakelig at mange misjonærer i vår tid tidlig avbryter sin misjonskarriere. Og ikke få blir bitre og motløse. Hva kan grunnen være til en slik utvikling i misjonærstaben?

I en rapport om disse problemer angis følgende grunner: Vansker med å finne sin rolle som misjonær, mangel på samfunn mellom misjonærkolleger, en kjensle av utilstrekkelighet, mangel på evner og mulighet til å virkeliggjøre sitt misjonskall, vansker med å forstå tjenerkallets krav, problemer med å finne sin plass i den unge kirken, misjonærens forhold til kirkens tjenestemenn (som prester og evangelister) og mangel på kontakt mellom misjonens hjemmeledelse og misjonæren.¹⁵

Slike vansker kan føre til nervøse sammenbrudd eller gi seg uttrykk i rent fysiske sykdomsbilder. I den samme rapport nevnes det at i tidsperioden 1953–1962 var det 360 misjonærer som sa opp sin stilling (av i alt 1500). Som grunn blir angitt sinnslidelser (20 %), legemlige lidelser (17,63 %), kall til tjeneste i hjemlandet (12,63 %) og ekteskap (7,10 %).

Det er grunn til å tro at mange av de problemer som vi her har antydnet, skyldes mangelfull innføring i kirkens misjonsoppgave og derfor også hva en misjonærtjeneste egentlig innebærer. Dagens misjonssituasjon gir store muligheter for gnisning og slitasje mellom misjonærene innbyrdes og mellom misjonærene og hjemmeledelsen, men særlig vanskelig er forholdet mellom den hvite misjonær og de innfødte kirkeledere. Tilpasningsvansker er uunn-gåelige, og voksende nasjonalisme, krig mellom øst og vest, spenning mellom rike og fattige nasjoner og kommunistisk og kapitalistisk hjelp til underutviklede land gjør det alt vanskeligere.

Dagens misjonær må være villig til å innordne seg under den unge kirkes ledelse. Han må kunne samarbeide med innfødte

prester og evangelister, og han må tilpasse sin tjeneste slik at den utgjør et konstruktivt ledd i kirkens totale arbeidsprogram.

Det må også nevnes at den unge kirken kan volde misjonæren store vansker i hans arbeid. Det sværeste å bære er kanskje at kirken ikke gir ham anledning til å arbeide som misjonær, men setter ham til regnskapsfører, revisor, kontorsjef, forretningsfører, — eller at han blir så opptatt med allslags komitéarbeid at det ingen tid blir til den åndelige tjeneste, med direkte kirkebyggende og misjonerende virksomhet. Forferdelig blir det også om den unge misjonær skulle finne ut at kirken har kalt ham fordi den selv ikke har midler til å betale en innfødt arbeider. Men misjonen er villig til å gi lønn til en misjonær og støtte hans arbeid økonomisk både med hus, bil og arbeidsbudsjett! Misjonæren er ofte billig arbeidskraft i den unge kirken! Den unge kirken kaller kanskje også misjonærer fordi den vet at misjonselskapene gir støtte der hvor deres utsendinger er.

Et dypt personlig problem for alle misjonærer er identifiseringsproblemet — viljen til samhörighet med misjonsmarkens kirke og folk. Misjonstjenesten ville sikkert lykkes bedre for oss om vi var mer villige til å identifisere oss med de folk vi arbeider blant. Dette er særlig vanskelig i land med svære rasemotsetninger. Men nettopp der er kanskje behovet for kristent fellesskap større enn noe annet sted. Som misjonær skulle vi, mye mer enn tilfellet er, bestrebe oss på å beherske folkets språk. Ingen misjonær skulle begynne sitt arbeid før han kunne tale landets språk. Og mange av oss skulle strebe etter å gjøre det mye bedre. Det er ikke nok bare å gjøre seg forståelig!

En misjonær burde også sette seg inn i landets sosiale, kulturelle, politiske og religiøse tradisjoner.¹⁶ Mange misjonærer viser stor uvitenhet i disse ting, og de står derfor hjelpeløse overfor mennesker i nød. Hvordan kan en prest eller lege f. eks. hjelpe en syk afrikaner om han ikke kjenner den sykes familie og samfunnsforhold? Hvor viktig er det ikke at misjonæren kjenner den religiøse verden av guder, ånder, fedre og krefter som omgir afrikaneren dag og natt, til alle tider og i alle relasjoner!

Kravet til samhörighet og identifisering er av avgjørende be-

tydning for misjonærtjenesten, men samtidig må misjonæren forbli fremmed. En misjonær må regne det som normalt å leve i spenningen mellom «identification and detachment» – samhørighet og atskillelse. Han identifiserer seg med den unge kirken og er derfor hjemme, og allikevel forblir han en fremmed, fordi nettopp i den unge kirken skal han representere den universelle kirken – oppbygge den og oppmuntre den til misjonsinnsats. Misjonæren må derfor stå i en levende kontakt med sendekirken og den ekumeniske kirke.

Konklusjon

Hva kan det gjøres for hjelpe misjonæren i hans tjeneste? På dette spørsmål vil vi svare med tre korte forslag:

1. Det er absolutt nødvendig at alle misjonærer får en innføring i misjonærtjenesten, de unge kirkers problemer og muligheter før de tiltrer sin tjeneste. Dette gjelder ikke bare prester, men samtlige misjonærer, altså også leger, sykepleiere, jordbrukslærere, lektorer osv. Ingen misjonær kan gjøre fullgod tjeneste om han ikke har kjennskap til misjonens motivering og målsetting. Det må være forskjell på det å reise ut som arbeider i et fredskorps, og det å skulle tjene som misjonær i en ung kirke. Vi foreslår derfor at norske misjonsselskaper går sammen om å opprette et norsk misjonsakademi, hvor norske misjonærer får den nødvendige innføring i misjonærtjenesten.

2. Misjonæren og hans misjonsselskap må se til at han i den unge kirkes tjeneste blir misjonær i apostolisk forstand. Hans tid, krefter og talenter må brukes til å oppbygge den unge kirken til manns modenhet i Kristus, og oppmuntre denne kirke til aktiv misjonsinnsats og vitnetjeneste, i det samfunn den lever i og videre ut til hele verden.

3. Misjonæren og hans familie må tas vare på, ikke bare økonomisk og materielt, men også åndelig. Den vanlige gudstjeneste i den afrikanske, gassiske, kinesiske eller indiske kirke fyller kanskje ikke helt det åndelige behov hos en misjonær og hans familie. Misjonæren har andre problemer og vansker enn den jevne innfødte kristen. Den unge kirken bør derfor innrømme

misjonærene det privilegium å komme sammen til «retreats» for åndelig fornyelse.

Endelig må misjonsledelsen i hjemlandet se sitt sjelesørgeriske ansvar for sine utsendinger. Det må være en levende kontakt mellom hjemmeledelse og misjonærer. Misjonslederne i hjemlandet må finne tid til å besøke sine misjonsfelter, og ved korrespondanse må de holde kontakt med sine utsendinger. De må være forberedt på å gi inspirasjon, trøst og veiledning. Hjemmeledelse og utsendinger bør sammen studere misjonsfeltenes problemer og muligheter, og søke nye veier og metoder i dagens misjons-situasjon.

NOTER

1 Sitert etter Halvdan Sommerfeldt, *Den norske Zulussion*, Christiania 1865, s. 350.

2 Ibid. s. 351.

3 Cf. Stephen Neill, *Creative Tension*, London 1959, s. 90.

4 Rules of the Division of World Missions, *The American Lutheran Church*, 1964, s. 1.

5 Cf. Gunnar Lislerud, «Selvstyre, selvhjelp, selvutbredelse» i *Norsk Misjonsleksikon* bind III sp. 748 ff.

6 Til teologien om den kosmiske Kristus se f. eks. Joseph Sittler's foredrag over dette emnet under Kirkenes Verdensråds tredje hovedforsamling i New Delhi i 1961. *The New Delhi Report*, London 1962, s. 15.

7 Cf. George W. Webber, *God's Colony in Man's World*, New York 1966, s. 91, 122–133.

8 Cf. Leiv Aalen, *Dogmatisk grunnriss*, Oslo 1965, s. 19–20. Se også Peter Beyerhaus og Henry Lefever, *The Responsible Church and the Foreign Mission*, Michigan 1964, s. 162.

9 Cf. Neill, *ibid.* s. 91.

10 Gunnar Lislerud, «Legemisjonens eksistensrett» i *Norsk Tidsskrift for Misjon* 1965 s. 13–25, jfr. NOTM 1965 s. 231 ff.

11 Cf. Peter Beyerhaus, *ibid.* s. 172.

12 Gerhard Jasper jr., «The Problem of Missionary Identification», foredrag holdt ved Det lutherske verdensforbunds misjonskommisjons årsmøte, Berlin 1961.

13 Flere moderne missiologer hevder derimot at den moderne verdensmisjon vil fremtvinge en verdensorganisasjon, se f. eks. Peter Beyerhaus, *ibid.* s. 164.

14 Victor E. W. Hayward, «The Person of the Missionary in an Indigenous Church», foredrag holdt under det samme møte som nevnt i note 12.

15 Andrew Burgess, «Missionary, Stay On», foredrag holdt ved Lutheran Foreign Missions Conference, Chicago, Illinois, 1965. Trykt i NOTM 1966 s. 129 ff.

16 For videre studium se Neill, *ibid.* s. 69–82. Det nevnes her en rekke punkter hvor misjonene skulle øve selvkritikk, og hvor de unge kirkene burde vise større ansvarsfølelse og varsomhet.